

[Kirsten Glørfelt-Tarp.]

om at oprette nævn i de større byer og ikke andre steder. Bolig- og byggeproblemerne er ikke de samme i de større byer som i det øvrige land. Det usunde spekulationsbyggeri er navnlig udbredt i omegnen af de større byer. Det er her kontrollen er så stærkt påkrævet. I disse byer har man allerede nu til en vis grad tjenestemænd og andet lønnet personale i administrationen, og derfor vil det måske af økonomiske grunde være mindre betænkeligt at oprette særlige organer her, hvis det da ikke medfører en udvidelse af det lønnede personale og en komplicering af forretningsgangen.

Men når man foreslår aamtsnævn og for hovedstaden et nævn for København, Frederiksberg og Gentofte, forekommer det mig, at man burde have ført linien videre til også at omfatte boliganvisning, således at man for at få bedre mulighed for at hjælpe de boligløse havde foreslået et fælles boliganvisningsudvalg for Storkøbenhavn, som kom til at omfatte København, Frederiksberg og Gentofte og hele det storkøbenhavnske område — og på samme måde for andre lignende bysamfund. Jeg konstaterer her, at jeg er enig med den socialdemokratiske ordfører på dette punkt.

Endelig er der et spørgsmål vedrørende administrationen af de gældende restriktioner i leje- og boligforhold, som jeg særlig vil nævne. Jeg har et stærkt indtryk af, at administrationen af boliganvisningen rundt om i landet mange steder mangler smidighed og evne til at tilpasse sig efter de praktiske forhold. Når man har en ekstraordinær lovgivning, der griber så dybt ind i menneskers private liv, må de, der administrerer denne lovgivning, være indstillet på at tage de menneskelige og praktiske hensyn, som livets mangfoldighed gør nødvendige, således at lederne af disse administrationer ikke udvikler sig til småkonger, der afgør alting efter en lineal. Jeg har villet advare mod dette og opfordrer ministeren til at medvirke til at fremkalde en så hensynsfuld og forstående administration som muligt.

Ser man på virkningen på byggeriet af forslagene om huslejestop, kontrol med al leje o. s. v., vil man se, at resultatet af gennemførelsen vil blive, at der næppe vil blive foretaget meget privat ustøttet byggeri. Det sociale byggeri vil trives, og antagelig vil der blive en ikke ringe del støttet privat byggeri. Når man ikke tidligere har villet gennemføre så omfattende foranstaltninger, har det navnlig været

motiveret med, at man var bange for at hemme byggeriet; man var klar over, at man ikke kunne undvære det forretningsmæssige byggeri. Det har været meget svingende gennem årene, hvilken del af nybyggeriet der er faldet på det sociale byggeri og hvilken del på det private; men det ustøttede private byggeri har fortsat gennem årene haft en væsentlig betydning for nybyggeriet. Meget af det byggeri, som det private initiativ har taget op, er imidlertid af en sådan karakter, at det i en tid med bolignød ikke samfundsmæssigt kan forsvares. Luksusbyggeri eller byggeri til formidable lejer er en uforansvarlig anvendelse af materialer og arbejdskraft og en udnyttelse af befolkningen. Det sociale boligbyggeri har været i stadig stigning i løbet af 1947 og 1948, ved midten af 1948 udgjorde det henvend halvdelen af det igangværende byggeri, og i dag udgør det vist en endnu større del. På lang sigt vil de fleste utvivlsomt være enige i, at man ikke bør undvære alt ustøttet privat boligbyggeri. Det er ikke nogen samfundsmæssig interesse, at der skal gives statsstøtte til alt boligbyggeri; og jeg kan ikke gå ind for den begrænsning af lejlighedstyper og lejlighedsstørrelser, som ville blive følgen heraf. I en tid, hvor der er mangel på materialer og arbejdskraft, kan det i og for sig forsvares kun at fremstille mindre lejligheder, altså sådanne, til hvilke der kan gives statsstøtte. Men når man ikke i det lange løb kan anerkende denne linie, bør man ikke fastlægge en sådan, selvom det kun er for nogle år; det er unfair overfor det private byggeris håndværkere, arkitekter, bygherrer o. s. v., og det er på mange måder samfundsmæssigt uheldigt at føre en så ujævn politik. Der må fremdeles være plads for privat byggeri her i landet.

Angående den støtte, der gives henholdsvis til det sociale og det private byggeri, skal jeg gøre nogle bemærkninger. Embedsmandsbetænkning I anfører på grundlag af en af boligministeriet foretaget beregning, at nutidsværdien af støtten til de sociale selskaber udgør 19 pct. af byggesummen, men at denne procent under hensyn til, at fremtidigt overskud skal indbetales i byggefonden — og dette må der naturligvis tages hensyn til i beregningen af statens støtte — må nedsættes til 7, medens nutidsværdien af støtten til det private byggeri udgør henvend 11 pct. af byggesummen. Der kan jo her frit disponeres over et eventuelt overskud.

I „Nordisk Tidsskrift for teknisk Økonomi“ nr. 37, udkommet i september 1948, har cand. polit. Rachel Bager foretaget en